WILHELM STENHAMMAR
1871-1927

Symfoni nr 1 i F-dur
Symphony No 1 in F major

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Finn Rosengren

Levande Musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande Musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Erik Wallrup

Levande Musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 43/Edition No. 43
2014/rev. 2021, 2023, 2025
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
ISMN 979-0-706900-00-1

Levande Musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Svenska Litteratursällskapet i Finland och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

Orkesterbesättning/Orchestra

Flauto I, II, III

Oboe I, II, III

Clarinetto I, II, III in B

Fagotto I, II, III

Corno I, II, III, IV, V, VI in F

Tromba I, II, III in F, C

Trombone I, II, III

Tuba

Timpani

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

Symfoni nr 1 F-dur

1.

Wilhelm Stenhammar
(1871–1927)

Tempo molto tranquillo

1

3 Flauti

3 Oboi

3 Clarinetti in B

3 Fagotti

II. *dolce*

I. *dolce*

dolce espress.

pp

meno ***p***

6 Corni in F

III, IV.

VI.

V.

3 Trombe in F

3 Tromboni
e
Tuba

Timpani

(F. C. G.)

Tempo molto tranquillo

1

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

Kritisk utgåva av/Critical edition by Finn Rosengren.
Swedish Musical Heritage, Kungl. Musikaliska akademien, Stockholm 2014/2021. Public domain. www.levandemusikarv.se

11

2

I.

Cl. (B)

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

II, III.

III.

div.

22

3

Fag.

dolce

sempre

31

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

I.
I, II
III.
4
dolce
poco cresc.
dolcissimo
pp
pp sempre

37

Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

I, II.
III.
dolcissimo
poco cresc.
più cresc.
dolce
poco marc.
cresc.
p cresc.
pizz.
arco

42

5

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I, II.

II.

III.

div.

mp *cresc.* *p* *più cresc.* *f* *mf* *dim.*

46

Fl.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

p dim. pp

più p

I.

p dolce

8va

3 3

dim.

pp

div.

(sim.)

pp sempre

54

6

III.

p dolce

espress.

II.

cresc. espress.

molto espr.

I, II.

III. Solo

espr.

f

mf

fz

dolce

62

7

Fl.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

74

Allegro

86

8

Fl.

Ob.

Cl. (B)

I, II. *p* dolce

p dolce

Fag.

I, II. *p* dolce

p dolce

dolce

dolce

Cor. (F)

dolce

dolce

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

8

Vl. I

Vl. II

Vle

p

poco cresc.

p

Vc.

p

poco cresc.

p

Cb.

98

9

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

9

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

III.

II.

a 2

arco

cresc.

mf

f

p

tr

108

10

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

dolce

espress.

cresc. molto

cresc.

più pp

div.

pizz.

120

11

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (F)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

I.
dolce
dim.
espress.
III.
pp
p
II.
I, II
cresc.
div.
arco

131

12

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

cresc.

dim.

I.

III.

non div.

arco

p cresc.

f

ff

143

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

a 2

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

p *cresc.* *f* *più f* *ff*

13 ben tenuto

153

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

a 2

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

13 ben tenuto

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

ff

p

ff sempre

dim.

V.

167

14 **poco a poco in** **Tempo più tranquillo**

Fl.

Ob.

Cl. (B)

III.

Fag.

I. II.

p *poco cresc.* *mf* *p*

Cor. (F)

III. IV.

dim. *p* *dim.* *p*

V. VI.

dim. *p* *pp*

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

tr

p *dim.* *pp*

14 **poco a poco in** **Tempo più tranquillo**

Vl. I

dim. *pp*

Vl. II

divisi

p *dim.* *pp*

Vle

p *dim.* *pp* *dolciss. espr.* *cresc.*

dolciss. espr.

p *dim.* *pp* *cresc.*

Vc.

p *dim.* *pp* *dolciss. espr.* *cresc.*

arco

pizz. *p* *dolciss. espr.* *cresc.*

Cb.

pizz. *p* div.

181

15

Fl.

Ob.

Cl. (B)

I. *poco cresc.* *più cresc.*

pp

II. *poco cresc.* *più cresc.*

pp

Fag. *poco cresc.* *più cresc.*

pp

Cor. (F)

III, IV.

pp

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

15

Vl. I *poco cresc.* *più cresc.*

pp

Vl. II *poco cresc.* *più cresc.*

pp

Vle *poco cresc.* *più cresc.*

pp

dim. **p** *più* **p** **pp**

Vc. pizz.

pp *meno* **pp**

solo pizz.

Cb. arco

cresc. *dim.* **p** *più* **p** **pp** *meno* **pp**

tutti

196

16

Fl.

Ob.

I.

p *espress.*

Cl. (B)

I.

cresc. *dim.*

II.

cresc. *dim.*

Fag.

Cor. (F)

p *cresc.*

pp

IV.

pp

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

16

Vl. I

cresc. *dim.* *p* *pp* *ppp* *pp*

Vl. II

cresc. *dim.* *p* *pp* *ppp* *pp*

Vle

cresc. *dim.* *p* *pp* *ppp* *pp*

Vc.

arco

meno ***p*** *cresc.* *dim.* *p* *pp* *ppp* *pp*

(tutti)

Cb.

meno ***p*** *cresc.* *dim.* *p* *pp* arco *pp*

209

17

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II, III

III.

V.

a 2

17

espr. cresc.

mf *cresc.*

p *cresc. poco a poco*

pp *poco cresc.*

pp *dolce*

mp *cresc.*

div.

18

221

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

18

8va

233

Sostenuto a tempo (tranquillo)

19

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

cresc. ff f dim. p pp II. III. I. VI. p dim. sul G ---------- divisi divisi. div.

245

20 Tempo I poco moderato

Fl.

Ob.

Cl. (B)

pp

pp

I.

Fag.

pp

III.

pp

I.

pp

Cor. (F)

dolcissimo

IV.

pp

dolcissimo

VI.

pp

pp

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

20 Tempo I poco moderato

Vl. I

ppp

Vl. II

ppp

divisi

Vle

più *pp*

ppp

pp

poco cresc.

pp

divisi

Vc.

più *pp*

ppp

pp

poco cresc.

pp

1 Contrabasso solo

Cb.

più *pp*

pp

più *pp*

ppp

259 **a tempo tranquillo**

21 **Tempo I poco moderato**

I.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

IV.

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

a tempo tranquillo

21 **Tempo I poco moderato**

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

divisi

non div.

poco cresc.

pp

p

273 **animando**

22 **Tempo I allegro**

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

animando

22 **Tempo I allegro**

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

tutti

23

284

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

p

pp

espress.

pizz.

arco

23

294

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

III.

V.

arco

p *f* *cresc.* *cresc. poco a poco* *poco a poco cresc.* *espress.* *marc.*

24

304

Fl.

Ob.

Cl. (B)

a 2

Fag.

a 2

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

I.

Timp.

24

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

312

25

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

(Cis, Fis)

Timp.

25

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

320

26

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

a 2

Cor.
(F)

marcatissimo

cresc.

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

III.

Timp.

26

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

dim.

poco marc.

330

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vc.

Cb.

I, II.

I.

III.

p

27

340

marc.

cresc.

mp

sempre

350

28

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

III.

II.

pizz.

p *cresc.* *mf* *mp* *marc.* *f* *cresc. poco a poco* *pp* *mf* *f*

360

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

369

29

I, II

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

III.

div.

378

30

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

(C. G)

30

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

386

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

ff

ff

ff

394

31

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

31

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

divisi

divisi

403

32

Fl.

Ob.

I.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

32

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

div.

411

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

33

420

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

33

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

34

430

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

34

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

III.

(F.C.A.)

pizz.

arco div.

440

35

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

poco cresc.

mp

p

I.

II.

pp

pizz.

449

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

III.

a 2

arco

p cresc. mf cresc. f

36

458

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

36

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

468

37

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

mf espr. cresc.

poco a poco cresc.

mf cresc. poco a poco

p

mf espress.

espress.

I.

III.

p 3 3 3

pizz.

arco

cresc. poco a poco

477

38

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (F)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

a 2

f *ff* *mf* *p* *dim.* *cresc. molto* *tr* arco

488

39

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I, II.

più f

cresc.

I.

a 2

V.

II.

pp

39

499

poco a poco in

40 Tempo più tranquillo

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

a 2

II.

VI.

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

poco a poco in

40 Tempo più tranquillo

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

pizz.

512

41

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

41

Vl. I

Vl. II

Vle

I. (div.)

Vc.

II.

Cb.

cresc. *dim.* ***p*** *molto* ***pp*** ***ppp***

525

42

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (F)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Solo Cb.
Tutti

I. II. III. pp p cresc. dim. espr. divisi arco div. Contrabasso solo meno pp meno p più pp

538

43

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (F)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

I. I, II. II, III. III.

pp possibile *dolcissimo* *pp* *pp cresc. poco a poco*

dolcissimo *p cresc.*

pp *dolcissimo* *p cresc.*

pp possibile *pp* *pp sempre* *poco cresc.*

dolcissimo

ppp *pp* *sempre* *poco cresc.* *cresc. poco a poco*

arco

44

552

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

a 2

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

44

Vl. I

Vl. II

Vle

(non divisi)

Vc.

Cb.

564

Sostenuto A tempo (tranquillo)

45

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

II.

III.

IV.

f sempre

cresc.

ff

dim.

p

pp

575

poco rit

46 Molto tranquillo

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I. II. III. IV. V, VI.

pp p ppp

dim.

espress.

divisi

poco rit

46 Molto tranquillo

587

a tempo (tranquillo) poco rit.

47 Molto tranquillo

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

III.

pp

Cor. (F)

I.

pp

II.

pp

espress.

p

pp

III.

dolce

dolce

IV.

pp

V, VI.

VI.

pp

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

a tempo (tranquillo) poco rit.

47 Molto tranquillo

Vl. I

dim.

ppp

pp

Vl. II

dim.

ppp

pp

Vle

ppp

Vc.

ppp

Cb.

596

a tempo (tranquillo)

poco rit.

48 Molto tranquillo

Fl.

Ob.

Cl. (B)

I.

pp

I. espr.

p mf dim.

Fag.

pp mf pp mp dim.

espr.

p mf dim.

pp

pp mf

Cor. (F)

espress.

p mf

pp mf

mp dim.

pp

Tr. (F)

pp mf pp mp dim.

Tbn. e Tuba

Timp.

a tempo (tranquillo)

poco rit.

48 Molto tranquillo

Vl. I

dim. ppp

pp mf pp

Vl. II

dim. ppp

pp mf pp

Vle

pp mf pp mp dim. molto

Vc.

pp mf pp mp dim. molto

Cb.

pp mf pp mp dim. molto

605 **Allegro; 𝅗𝅥. = Molto tranquillo; ♩**

609

49

613

Fl.

Ob.

Cl. (B)

II. *p poco marcato*

I. *p poco marc.*

Fag. *p poco marcato*

p poco marcato

Cor. (F)

I. *pp*

IV. *pp*

V, VI. *pp*

Tr.

Tbn. e Tuba

I. *pp*

II. *pp*

III. *pp*

Tuba *pp*

Timp.

Allegro; 𝅗𝅥. = Molto tranquillo; ♩

49

Vl. I *ppp*

Vl. II *ppp*

Vla. *ppp* *pp*

Vc. *ppp* *pp*

Cb. *ppp* *pp*

617 621 625

Fl.

Ob.

Cl. (B)

I, II.

II.

III.

Fag.

Cor. (F)

Tr.

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla.

Vc.

Cb.

p *mp* *marc.* *pp* *poco cresc.*

50

629

633

Fl.

Ob.

Cl. (B)

mf *marc.*

cresc.

Fag.

Cor. (F)

Tr.

p

Tbn. e Tuba

Timp.

50

Vl. I

Vl. II

Vla.

Vc.

Cb.

637

641

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr.

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla.

Vc.

Cb.

I.

II.

III.

mf *ben marc.*

cresc.

f *dim.*

p *molto*

51

645 649

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr.
Tbn. e Tuba
Timp.

51

Vl. I
Vl. II
Vla.
Vc.
Cb.

I. II. *f* *p* *mf* *cresc.* *poco cresc.* 3/4

653

657

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr.

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla.

Vc.

Cb.

Allegro (𝅗𝅥. = 𝅗𝅥)

52

661

665

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr.

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla.

Vc.

Cb.

ff

f

mf

cresc.

cresc. molto

ben marc.

I.

II.

53

669

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr.

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle.

Vc.

Cb.

ff

ff marcatissimo

II.

a 2

Allegro (𝅗𝅥. = ♩)

f

fz

ffz

molto poco a poco più animato

54

677

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr.

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle.

Vc.

Cb.

ff sempre

fz

ffz

a 2

I, II.

III.

8va

689

55 Animato

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr.

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle.

Vc.

Cb.

p cresc. poco a poco

ff

cresc.

I.

a 2

p dolce cresc. poco a poco

III.

p cresc.

f cresc.

tr

701

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr.

Tbn. e Tuba

III.

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle.

Vc.

Cb.

56

713

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

a 2

Cor. (F)

ff marcatissimo

Tr.

Tbn. e Tuba

Timp.

56

Vl. I

Vl. II

Vle.

Vc.

Cb.

2.

Andante con moto

3 Flauti
3 Oboi
3 Clarinetti in B
3 Fagotti
6 Corni in F
3 Trombe in C
3 Tromboni e Tuba
(E.C.A.)
Timpani

Andante con moto

Violini I
Violini II
divisi
Viole
divisi
Violoncelli
divisi
Contrabassi
Die Hälfte

11

1

Ob.
I.
espress.
Vl. I
dim.
Vl. II
Vle
unis.
sotto voce
div.
divisi
Vc.
unis.
Cb.
tutti

2

21

Ob.

Vl. I

dolce

Vl. II

dolce

unis.

Vle

Vc.

Cb.

31

molto espress.

Ob.

dim.

pp

p

Cl. (B)

I.

II.

p

Fag.

I.

II.

p

Cor. (F)

I.

dolce

p

Vl. I

pp

p dolce

p

Vl. II

p dolce

p

Vle

pp

p

Vc.

divisi

pp

unis.

p

Cb.

p

3

41

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

pp

sotto voce

dim.

p

III, IV.

p molto

p espress.

divisi

non div.

4

52

ppp

dolcissimo

cresc.

64

5

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

5

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

76

6

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

III.

IV.

f

p

dim.

molto

espress.

dolce espress.

poco a poco cresc.

86

7

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

espr. cresc.

più cresc.

f

p molto

p dolce

dim.

espress.

3

96

8

Fl.

p espress.

pp

III.

dolce espress.

molto e dim.

dolcissimo

p sempre

ben marc.

105

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

III.

V, VI.

p

pp

p espress.

113

9 *molto espress.*

Fl.

molto espress.

Ob.

II. *p* II. I. *molto espress.* II.

Cl. (B)

molto espress.

Fag.

pp

I.

dolce

III. *molto espress.*

Cor. (F)

pp

9

Vl. I

p marc. *p molto*

Vl. II

marc. *p molto*

Vle

p molto

Vc.

p molto

Cb.

p molto

120

10

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

III.

V.

dolce espr.

dolce

dim.

pp

p molto

p sempre

poco marc.

poco cresc.

128

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

III.

cresc.

cresc.

pp *poco cresc.*

dim.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

dim.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

dim.

pp

cresc.

dim.

pp

poco cresc.

dim.

pp

poco cresc.

ppp

dim.

ppp

pp

poco cresc.

cresc. sempre

p

dim.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

p

dim.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

p

dim.

pp

poco cresc.

cresc. sempre

135

11

a 2

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

cresc.

cresc. sempre

V.

11

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

molto marc.

141

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

VI.

f *sempre*

147

12

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

V, VI.

forte

più ***f***

f

ff

152

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

divisi

div.

ff

156

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (C)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

III.

I.

unis.

non div.

forte

fz

molto espress.

forte marcatissimo

molto espr.

ff marc.

forte marc.

161

13

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (C)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

fz

ff

fff

cresc. possibile

a 2

I.

II, III.

ff marc.

forte marc.

forte marcatissimo

ff marc.

marcatissimo

fortissimo

crescendo

cresc.

tr

forte

166

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (C)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

I.

II, III.

fz

ff

f

tr

174

14

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (C)

Tbn. e Tuba

Timp.

14

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

fz ffz dim. p cresc. espress. poco f non divisi unis. mf pp

15

181

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

pp dolcissimo

dolcissimo

dolcissimo

dolcissimo

188

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

dolce espress.

meno dolce

molto espress.

dolce espress.

meno dolce

molto espr.

dolce espress.

meno dolce

meno dolce

dolce espr.

meno dolce

16

194

Fl.

Cl. (B)

Fag.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I. p espress.

I. p espress.

II. p molto

poco a poco cresc.

I. p espress.

II. p molto

poco a poco cresc.

dim.

p dolce espress.

poco a poco cresc.

dim.

p molto

poco a poco cresc.

espress.

dim.

p

p molto

poco a poco cresc.

più dolce

molto espr.

dim.

dim.

p molto

poco a poco cresc.

200

Fl.
Cl. (B)
Fag.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

I.
più f
f dim.
dolcissimo
III.
mf dim.
pp
II.
molto
dolce espress.
divisi.
div.

207

17

dolciss.
tr
ppp

214

I.

II.

Cl. (B)

Fag.

Tbn. e Tuba

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

poco cresc.

dim.

pp

ppp

pizz.

p

solo

solo arco

18

221

p molto

più p

mp dim.

tutti arco

tutti pizz.

230

19

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (C)

Tbn. e Tuba

Timp.

19

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

p *cresc.*

pp *poco cresc.* *più cresc.*

dim.

arco

tutti

pizz.

tutti pizz.

241

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (C)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

249 **20**

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (C)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

a 2
I.
sotto voce
arco divisi
arco
espress.
divisi
pp *mp* *f* *dim.* *p* *cresc.* *mf* *più f* *ff* *tr*

258

21

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (C)

Tbn. e Tuba

Timp.

21

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

3.

Allegro amabile

3 Flauti

3 Oboi

3 Clarinetti in B

3 Fagotti

6 Corni in F

(C.B.F.)

Timpani

Allegro amabile

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

I.

I, II.

III.

p *molto*

pizz.

11

1

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

I.

dolce

p sempre

1

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

divisi

div.

pp

20

I, II.

dim.

arco

pizz.

29

2

Ob.

sotto voce

Cl. (B)

sotto voce

sotto voce

II.

Fag.

sotto voce

2

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

pizz.

Cb.

pizz.

pizz.

pp

p

f

36

I.

arco divisi

43

3

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

3

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

pizz.

arco

51

4

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

III.

Timp.

4

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

arco

divisi

div.

pizz.

arco divisi

pizz.

58

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

pp cresc. fz fp poco cresc. mf p mfpp unis. arco

67

5

Cl. (B)

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I, II.

V.

mf p cresc. mf f più f ff p dolce espress. dolce

sempre più f ff p dim. ff dim. p

77

6

Fag.

III.

pizz. arco

86

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

espress.

I.

III.

IV.

V.

pizz.

arco

94

7

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

espress.

mf

cresc.

p

pp

tr

div.

102

8

Fl.
poco cresc.
I. espress.
cresc.
f dim. p

Ob.
cresc.
f dim. p

Cl. (B)
poco cresc.
cresc.
f dim. p

espress.
cresc.
f dim. p

Fag.
I.
p
cresc.

III.
pp
cresc.
f dim.
p
cresc.

espr.
cresc.

I.
p dolce
cresc.

III. espress.
cresc.
f dim. p

Cor. (F)
IV.
poco cresc.
cresc.
f dim. p

V. espress.
cresc.
f dim. p

VI.
poco cresc.
cresc.
f dim. p

Timp.

8

Vl. I
cresc.
f dim.
p dolce
cresc.

Vl. II
cresc.
f dim.
p dolce
cresc.

Vle
trem.
poco cresc.
cresc.
f dim.
p
cresc.

Vc.
trem.
poco cresc.
cresc.
f
dim.
p
cresc.

Cb.
trem.
poco cresc.
cresc.
f
dim.
p
cresc.

111

Fag.

Cor. (F)

III. IV. VI.

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

120

9 calmando

Tranquillo

III. II. I. II.

9

132

10

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

10

Vl. I

Vl. II

Vle

3 Solo-Vc.

Vc.

Cb.

I.

I, II.

dolcissimo

dolce

molto

pp

p

divisi.

pizz.

144

11 Quieto

12

Cl. (B)

dolce espress.

dolce espress.

Cor. (F)

dim.

I.

pp

Timp.

dim.

ppp

11 Quieto

12

Vl. I

dim.

Vl. II

Vle

dim.

p espress.

pp sempre

3 Solo-Vc.

pp sempre

pp sempre

Vc.

pizz.

p

Cb.

157

Cl. (B)

pp

pp

cresc.

cresc.

Cor. (F)

I.

pp

p cresc.

Vl. I

Vl. II

Vle

cresc.

3 Solo-Vc.

cresc.

cresc.

Vc.

cresc.

Cb.

170

13

Cl. (B)

Cor. (F)

I, II.

13

Vl. I

Vl. II

Vle

3 Solo-Vc.

Vc.

Cb.

183

14

Ob.

Cl. (B)

Cor. (F)

I.

14

Vl. I

Vl. II

Vle

3 Solo-Vc.

Vc.

Cb.

196

15

Fl.

Ob.

cresc. *f* dim.

Cl. (B)

cresc. *f* dim. *p* dolcissimo

Fag.

I.

cresc. *f* dim.

Cor. (F)

cresc. *f* dim.

15

Vl. I

dolce espress.

Vl. II

(Die drei ersten Pulte)

cresc. *f* dim. *pp molto*

(Die uebrigen)

pp molto

Vle

dolce espress.

cresc. dim. *pp molto*

3 Solo-Vc.

cresc. *f* dim. *p* dolce espress. dim.

unis.

cresc. *f* dim. *p* dolce espress. dim.

Vc.

cresc. *f* dim. *pp molto*

Cb.

210

16

Cl. (B)

Vl. I

Vl. II

Vle

3 Solo-Vc.

Vc.

Cb.

pp *dim.* *ppp* *dolce espress.* *p* pizz. *espress.*

222

17 **Tempo I**

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

I.

p

17 **Tempo I**

Vl. I

Vl. II

Vle

3 Solo-Vc.

Vc.

divisi

tutti

p molto *pp sempre* pizz.

231

18

Ob.
Cl. (B)
Fag.
Vl. I
Vl. II
Vle
3 Solo-Vc.
Vc.

I.
dolce
p sempre
divisi
div.
pp
pizz.
unis pizz.

239

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Vl. I
Vl. II
Vle
3 Solo-Vc.
Vc.
Cb.

I, II.
dolce
dim.
arco
pp
p

248

19

Fl.

Ob.

sotto voce

Cl. (B)

pp

sotto voce

sotto voce

Fag.

I.

sotto voce

II.

sotto voce

Cor. (F)

Timp.

p

19

Vl. I

pp

pizz.

f

Vl. II

pp

pp

Vle

pp

pp

pp

3 Solo-Vc.

pizz.

arco

pizz.

p

p

f

pizz.

arco

pizz.

p

p

f

Vc.

pp

pizz.

arco

pizz.

p

p

f

Cb.

pizz.

p

256 I, II.

Fl. *sotto voce* p

Ob. p

Cl. (B)

Fag. p

Cor. (F)

Timp.

Vl. I f

Vl. II pp

Vle pp

3 Solo-Vc. arco pizz. pp f p f p

Vc. arco pizz. pp f p f p

Cb.

264

20

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

20

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

pp stacc.

pp sempre

p stacc.

pp

I.

II.

III.

pizz.

arco

tutti

f

p

pp sempre

271

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

arco

tutti

II.

pp cresc.

p cresc.

f

più f

21

279

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

21

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

cresc. f più f ff fz p

p cresc.

fz dim.

p dolce espress.

III.

p dolce

pp

div.

dim.

288

22

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

II, III.

Cor. (F)

III.

IV.

Timp.

22

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

pizz.

arco

p *espress.*

p *f*

296

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

III.

II.

V.

espress.

cresc.

pizz.

arco

div.

p

f

mf

23

303

I, II.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

espress.

cresc.

poco cresc.

mf

pp

p

III.

VI.

II.

tr

8va

trem.

312

24

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

320

25 calmando

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

II. III. IV. VI.

pizz.

mf *f* *p* *pp* *dim.* *cresc.* *molto*

329

Tranquillo

Molto tranquillo

Fl.

Ob.

Cl. (B)

p molto

cresc.

mf

(non presto)

I.

pp

6

dolcissimo espressivo

p molto

cresc.

mf

Fag.

I, II.

cresc.

mf

Cor. (F)

I.

cresc.

mf

dolce espress.

pp

II.

cresc.

mf

pp

III.

cresc.

mf

pp

Tranquillo

Molto tranquillo

Vl. I

cresc.

mf

dim.

dim.

pp

Vl. II

poco cresc.

mf

p

dim.

pp

Vle

poco cresc.

mf

p

dim.

pp

Vc.

arco

cresc.

mf

p

dim.

pp

Cb.

arco

cresc.

mf

p

dim.

pp

338

26

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

I, II.

pp

p molto

dolce

3

8va

sempre

348

27

Fl.

Ob.

Cl. (B)

dim. pp

dim. pp

Fag.

Cor. (F)

27

Vl. I

1º in drei Parteien getheilt

pp

Vl. II

2º in drei Parteien getheilt

pp

I.

pp

II, III.

pp

6 Solo-Bratschen

IV, V.

pp

VI.

pp

Vle

I.

pp

pp poco cresc.

II, III.

4 Solo-Vc.

pp

pp poco cresc.

IV.

pizz.

pp

arco

pp poco cresc.

die Uebrigen

Vc.

pizz.

pp

pp

Cb.

pizz.

pp

pp

pp

358

rallentando

rallent. sempre

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

I.

p

dim.

pp

rallentando

rallent. sempre

Vl. I

Vl. II

6 Solo-Bratschen

Vle

dolce espress.

dim.

pp

ppp

4 Solo-Vc.

Vc.

Cb.

pizz.

pp

4.

Allegro non tanto, ma con fuoco

3 Flauti

3 Oboi

3 Clarinetti in B

3 Fagotti

6 Corni in F

a 2

III. *ben tenuto*

3 Trombe in F

3 Tromboni
e
Tuba

Timpani

(F.C.G.)

Allegro non tanto, ma con fuoco

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

divisi

trem.

dim.

6

1

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I. *ben tenuto*

II. *ben tenuto*

III.

ben tenuto

cresc.

poco cresc.

marc.

divisi

sempre

17

2

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

II.

divisi

27

3

a 2

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

II.

I.

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

III.

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

p *cresc.* *molto cresc.* *f*

pp *tr*

36

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

44

4

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

III.

a 2

marc.

espress.

cresc.

dim.

50

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

II.

div. a 3

f *fz* *fzp* *p* *cresc.*

54

5

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

5

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

59

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

I.

II.

III.

V.

f *sempre*

ff

mf

cresc.

p

tr

67

6

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

6

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

più ***f***

ff

I.

a 2

cresc.

f *marc.*

Tuba

mf

p *cresc. molto*

73 **rallentando** **a tempo ben tenuto**

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (F)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

rallentando **a tempo ben tenuto**

7

82

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

7

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

mf *dim.* *p* *cresc.* *poco cresc.* *f* *cresc.* I. (Des. C. G.) *tr*

92

8

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

8

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

ben ten.

forte

I.

III.

ff dim. f cresc. ff p mf

101

9

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

9

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

109

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

V.

IV.

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

pp

dim.

ppp

116

10

I.

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

V.

Tr.
(F)

I.

Tbn.
e
Tuba

Timp.

cresc.

10

arco

Vl. I

arco

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

p cresc.

f

ff

dim.

pp

124

I.

11

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(F)

III.

V.

Tr.
(F)

Tbn.
e
Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

(nur die Hälfte)

(alle)

dolce

dim.

cresc.

131

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

a 2

I.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

(nur die Hälfte)

molto

div.

139

12

Fl.

Ob.

I.

Cl. (B)

I.

Fag.

II.

III.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

12

Vl. I

(alle)

Vl. II

molto

div.

Vle

Vc.

(alle)

Cb.

145

Fl.

Ob.

Cl. (B)

mf p

pp

Fag.

p cresc.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

p

Timp.

tr

p

Vl. I

pp poco p cresc.

Vl. II

pp p cresc.

Vle

mf p cresc.

Vc.

Cb.

150

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

cresc.

f

I.

III.

13

155

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

13

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

f sempre

a 2

I.

II.

divisi

161

14

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

169

poco allargando

ritornando in tempo

Fl.

Ob.

Cl. (B)

a 2

Fag.

Cor. (F)

a 2

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

poco allargando

ritornando in tempo

Vl. I

Vl. II

Vle

divisi

Vc.

Cb.

177

15

Fl.

Ob.

Cl. (B)

f

f

Fag.

a 2

II.

p

Cor. (F)

Tr. (F)

III.

Tbn. e Tuba

Timp.

15

Vl. I

p marc. (non legato)

espress.

Vl. II

p marc. (non legato)

Vle

p marc. (non legato)

Vc.

ff

p marc. (non legato)

Cb.

ff

p marc. (non legato)

185

16

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

III.

p espress.

p

p cresc.

cresc.

espress.

dim.

p molto

p molto (non legato)

193

Ben tenuto

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (F)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

I.
II.
III.
a 2

f *marc.* *f* *sempre* *p*

199

allargando

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

f sempre

più f

I, II.

III.

a 2

f marc.

p

div.

forte

17 **Con molta larghezza**

204

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

17 **Con molta larghezza**

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

ff *sempre*

a 2

(F.Des.G.)

211 **Tempo I**

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Tempo I

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

220

18

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

18

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

Tuba

a 2

I.

II.

III.

IV.

marc.

cresc.

dim.

espr.

div.

divisi.

19

227

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

cresc.

a 2

div. a 3

poco a poco più forte

IV. poco a poco più forte

232

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

236

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

(F.C.G.)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

8va

sempre

241

20

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

I, II.

III.

V.

f *sempre*

mf *cresc.*

ff

p

248

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (F)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

a 2
più f
ff
I.
II.
tr

21

254

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

21

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

261

22

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

270

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

277

23 **rallent.** **Poco sostenuto**

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

23 **rallent.** **Poco sostenuto**

286

poco rallentando

24 Tranquillo

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

ff ben ten.

f dim.

pp

p

a 2

I.

II.

III.

IV.

VI.

div.

3

293

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I. III. *p* *poco cresc.*

I. *p* *poco cresc.*

II. III. *p* *poco cresc.*

pp sempre

299

25

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

II.

III.

p

305

Cor. (F)

Tr. (F)

mp

Tbn. e Tuba

mp

mp

Timp.

8va

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

310

Cor. (F)

Tr. (F)

più *f*

dim.

Tbn. e Tuba

più *f*

dim.

più *f*

dim.

Timp.

(8)

Vl. I

poco cresc.

mp

dim.

Vl. II

Vle

I

II

Vc. soli

III

IV

Vc.

Cb.

315

26

Cor. (F)

IV.

p

p

Tr. (F)

p molto

pp

p molto

Tbn. e Tuba

p molto

p molto

Timp.

26

(8)

Vl. I

pp

pp

Vl. II

8va

pp

pp

Vle

pp

pp

I

II

Vc. soli

III

IV

dolce espress.

Vc.

Cb.

320

Cor. (F)

p *cresc. poco a poco*

cresc. poco a poco

cresc. poco a poco

Tr. (F)

III.

II, III.

p *cresc.*

Tbn. e Tuba

cresc. poco a poco

cresc. poco a poco

Timp.

Vl. I

(8)

poco cresc.

poco cresc.

(8)

Vl. II

poco cresc.

poco cresc.

Vle

poco cresc.

poco cresc.

I

II

Vc. soli

III

IV

Vc.

Cb.

3

p *cresc.*

dolce espress.

3

3

3

p *poco cresc.*

3

p

poco cresc.

325

27

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

27

Vl. I

Vl. II

Vle

I

II

Vc. soli

III

IV

Vc.

Cb.

f dolce

mf cresc.

mp

mp cresc.

p cresc.

cresc.

unis.

divisi.

p

f

mf

329

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

I

II

Vc. soli

III

IV

Vc.

Cb.

dim. p dolce III. molto II. pizz. pp tr

28

335

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

28

Vl. I

Vl. II

Vle

I Vc. soli II

Vc.

Cb.

p dolce

dim.

pp

p

341

Sempre molto tranquillo

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Sempre molto tranquillo

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

pizz.

tutti

arco

348

29

Fl.

Ob.

III.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

III.

Tbn. e Tuba

Timp.

29

Vl. I

Vl. II

divisi

Vle

arco

Vc.

Cb.

356

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (F)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

I.
II, III.
III.
a 2
mf dim. p mp cresc. f fz pp

364 30

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

30

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

dolce espress.

dim.

div.

372

31

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

31

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

molto espress.

dim.

cresc.

di

380

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (F)
Tr. (F)
Tbn. e Tuba
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Cb.

tutti
unis.
div.
a 2
I.
II.
III.
V.

388

32

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

I.

II.

III. Cor. (F)

IV.

V.

VI.

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

32

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

dolce espress.

dolcissimo

espress.

sempre

dim.

div.

396

33

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

33

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

III.

pp

ppp

dim.

sempre

8va

404

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

I.

pp

p

ppp

sempre

(8)

411

34 **poco accelerando**

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

p molto *mp* I, II. III. *p cresc. poco a poco* *mf cresc.* I. *pp*

416

Animato

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

I.

Tbn. e Tuba

Timp.

Animato

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

421

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (F)

Tr. (F)

Tbn. e Tuba

I.

II.

III.

Tuba

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

sempre più ***f***

più ***f***

ff

tr

(8)

31 aug. 1903

Wilhelm Stenhammar

Wilhelm Stenhammar (1871–1927) tillhör de stora namnen i svensk musikhistoria – i dag mest känd som tonsättare, under sin korta livstid lika respekterad som pianist och dirigent. Det hör till saken att Stenhammar var verksam när det moderna musiklivet formades, och de främsta namnen under denna epok har aldrig förlorat sin lyskraft. För Stenhammars del illustreras det av de kompositioner som stadigt behållit sin plats som repertoarverk, i första hand hans första pianokonsert (b-moll), *Två sentimentala romanser* för violin och orkester, pianoverket *Sensommarnätter*, solosånger som ”Flickan kom från sin älsklings möte” samt körsångerna ”Sverige” och ”I seralliets have”.

Wilhelm Stenhammar skaffade sig en gedigen och framför allt bred musikalisk skolning: pianostudier vid Richard Anderssons musikskola, orgel för Wilhelm Heintze och August Lagergren, kontrapunkt för Joseph Dente, komposition för Emil Sjögren och Andreas Hallén. Som så många andra svenska musikstuderande vid denna tid, och tidigare, for Stenhammar också utomlands, till Berlin för pianostudier.

Redan under studietiden började Stenhammar framträda som pianist, men också komponera. Som pianist inledde han ett samarbete med violinisten Tor Aulin och dennes stråkkvartett som skulle komma att utveckla kammarmusicerande i Sverige. Deras turnéer runt om i landet är legendariska.

Stenhammar var dirigent för kören Filharmoniska sällskapet i Stockholm 1897–1900. 1902 var han med att grundade det som idag benämns Kungliga Filharmonikerna i Stockholm. Han dirigerade i perioder också vid Kungl. Teatern och var åren 1907–22 konstnärlig ledare för dåvarande Göteborgs orkesterförening. Wilhelm Stenhammar komponerade parallellt med sin verksamhet som pianist och dirigent. Periodvis tog dock de sistnämnda engagemangen över, men som fulltecknad musiker och dirigent behövde han å andra sidan inte komponera på beställning såsom flera av hans tonsättarkolleger tvingades till.

Wilhelm Stenhammar blev invald som ledamot nr 501 i Kungl. Musikaliska akademien den 29 november 1900.

© *Gunnar Ternhag,* Levande Musikarv

Symfoni nr 1 i F-dur

Wilhelm Stenhammar komponerade sin första symfoni mellan hösten 1902 och sommaren 1903. Autografen till partituret är daterad 31 augusti 1903. Det första framförandet ägde rum den 16 december samma år i Musikaliska akademiens konsertsal i Stockholm med Konsertföreningens orkester under ledning av Tor Aulin. Verket väckte då starkt bifall, men Stenhammar valde ändå att dra tillbaka symfonin, och något mer framförande av verket i dess helhet kom aldrig att äga rum under hans livstid.
Troligen var det starka intryck från ett framförande av Sibelius andra symfoni tidigare samma höst som låg bakom detta. Den självkritiske Stenhammar ansåg att hans eget verk i jämförelse med detta var osjälvständigt och endast rörde sig på ytan. ”Idyllisk Bruckner”, var hans lakoniska beskrivning av symfonin i en självbiografisk skiss (se *Musikmänniskor,* utgiven av Folke H. Törnblom 1943). Han umgicks en tid med planer på en omarbetning och gjorde en del förändringar i instrumentationen, men i övrigt lät han verket ligga. Partituret använde han för att få rätt höjd på pianostolen: ”För närvarande använder jag partituret till att sitta på, när jag övar Diabellivariationerna och Wohltemperiertes Klavier. Och jag hoppas att det skall må gott därav.” (Brev till Karl Valentin 23 juni 1904 som svar på dennes förslag om att ge ut symfonin hos Musikaliska konstföreningen.) Andra satsen fann dock nåd inför hans självkritik och framfördes några gånger under titeln ”Nenia”.
När Stenhammar senare fullbordat sin andra symfoni, den i g-moll, kom den att presenteras utan ordningsnummer som Symfoni op. 34, vilket måste tas som en indikation på att han vid det laget slutat att räkna med F-dursymfonin över huvud taget.
Efter Stenhammars död kom dock verket upp på repertoaren igen, först med Konsertföreningens orkester i Stockholm, men snart nog även i Göteborg, och genom åren har

det därefter framförts tämligen regelbundet. Det har framförts en del kritik mot detta med hänvisning till att verket förkastats av tonsättaren, men verkets påtagliga kvaliteter väger ändå tyngre än de invändningar man kan ha mot en viss stilistisk osjälvständighet med bitvis rätt tydliga influenser från andra tonsättare, inte bara Bruckner. Och det faktum att han ägnade arbete åt att revidera instrumentationen efter uruppförandet talar för att han åtminstone då kunde tänka sig en framtid för symfonin.
Vid tidigare framföranden av symfonin har de handskrivna originalstämmorna från 1903 eller fotokopior av dessa använts. Göteborgs symfoniker valde dock att göra en egen renskrift någon gång på 1980-talet. Det finns minst tre partituravskrifter, men detta är den första kompletta utgåvan av verket, 111 år efter dess tillkomst.

© *Finn Rosengren*, Levande Musikarv

Wilhelm Stenhammar

Wilhelm Stenhammar (1871–1927) is among the great names in Swedish music history – now mostly remembered as a composer, but equally respected as a pianist and conductor during his short life. Part of this is due to the fact that Stenhammar was active during the formation of modern musical life, and the foremost names of this period have never lost their radiance. For Stenhammar's part, this is illustrated by the compositions that have consistently kept their places as repertoire pieces, on the first hand his first piano concerto (B flat minor), *Två sentimentala romanser* ('Two Sentimental Romances') for violin and orchestra, the piano piece *Sensommarnätter* ('Late Summer Nights'), solo songs such as 'Flickan kom från sin älsklings möte' ('The Girl Came from Meeting Her Lover' and the choral songs 'Sverige' ('Sweden') and 'I seralliets have' ('In the Seraglio Garden').

He acquired a musical education that was both sound and extensive: piano studies at Richard Andersson's School of Music, organ for Wilhelm Heintze and August Lagergren, counterpoint for Joseph Dente, composition for Emil Sjögren and Andreas Hallén. Like so many other Swedish music students at the time, and earlier, he also travelled abroad, to Berlin, to study piano.

Stenhammar started performing as a pianist during his studies, and also began composing. As a pianist, he began collaborating with the violinist Tor Aulin and his string quartet, which would come to develop chamber music in Sweden. Their tours around the country are legendary.

He was a conductor for the Stockholm Philharmonic Society choir from 1897 to 1900. In 1902, he was among the founders of what is now known as the Royal Stockholm Philharmonic Orchestra in Stockholm. He also conducted at the Royal Opera and was artistic director of what was then the Gothenburg Orchestra Association from 1907 to 1922.

In tandem with his career as a pianist and conductor, Stenhammar was a composer. However, the former activities would periodically eclipse his other work, but as a fully-fledged musician and conductor, he was not forced to compose on commission, as many of his colleagues were.
On November 29, 1900 Wilhelm Stenhammar was elected to the Royal Academy of Music as member No. 501.

© *Gunnar Ternhag,* Levande Musikarv
Transl. Martin Thomson

Symphony No. 1 in F major

Wilhelm Stenhammar composed his first symphony between the autumn of 1902 and the summer of 1903, with the autograph of the score dated 31 August 1903. The work was premiered on 16 December in the Royal Swedish Academy of Music's concert hall in Stockholm by the Stockholm Concert Society led by Tor Aulin. Although the symphony was warmly received, Stenhammar withdrew it, and it was never performed in full again during his lifetime.

It is very likely that Stenhammar's decision was made under the profound influence that a performance of Sibelius's second symphony earlier that autumn had on him, which made the self-critical Swede realise that his own work was unoriginal and superficial by comparison. 'Idyllic Bruckner', was his laconic description of the symphony in an autobiographical sketch (see *Musikmänniskor*, published by Folke H. Törnblom in 1943). He entertained brief plans for a rewrite and made a number of changes to the instrumentation, but otherwise he left the score alone and just used it to bring his piano stool to the right height: 'At present I use the score to sit on when practising the Diabelli variations and *Wohltemperiertes Klavier*. And I trust it's happy there.' (Letter to Karl Valentin dated 23 June 1904 as a response to his suggestion to publish the symphony through the Swedish Art Music Society.) The second movement, however, found favour in his self-critical eyes and was performed a few times under the title 'Nenia'.

Later, when Stenhammar completed his second symphony, the one in G minor, it was presented without serial number as Symphony op. 34, which can only mean that by this time he had completely discounted the F major symphony altogether. The work returned to the repertoire after Stenhammar's death, originally with the Stockholm Concert Society but soon thereafter in Gothenburg, after which it has been performed with fair regularity over the years. This revival has attracted a degree of criticism in light of the composer's own rejection of the work, but its obvious qualities outweigh the objections one might have to a certain stylistic lack of originality with the occasional unsubtle influence of other composers, not only Bruckner. And the fact that he put effort into revising the instrumentation after the premier intimates that, back then at least, he imagined a future for the symphony.

Earlier performances of the symphony used the original handwritten parts from 1903 or photocopies thereof, and the Gothenburg Symphony Orchestra made its own fair copy in the 1980s. There are at least three copies of the score, but this is the first complete issue, made 111 years after its creation.

© *Finn Rosengren*, Levande Musikarv
Transl. Neil Betteridge

Kritisk kommentar

Källmaterial

A Partitur i autograf, Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm, accessionsnummer 1939/1795. Partituret är uppdelat i tre inbundna volymer. Volym 1 omfattar 70 notsidor och innehåller sats 1, volym 2 omfattar 56 notsidor och innehåller sats 2–3, och volym 3 omfattar 78 notsidor och innehåller sats 4.

På första notsidan i volym 1 finns följande text: ”Der erste Theil / einer Symfonie /von / Wilh. Stenhammar”. På ett tomt notblad före sats 2 i volym 2 finns texten: ”Wilh. Stenhammar / Symfoni / Fdur. / 2dra och 3dje satserna”. Föreliggande utgåva bygger helt på denna källa.

Partituret är skriven med synnerligen stor noggrannhet. Där finns ytterst få fel, och de mångskiftande nyans- och artikulationsanvisningarna är utsatta med största konsekvens. Till och med sid- och ackoladbrytningarna är ytterst välplanerade.

Det finns dock rätt mycket ändringar i manuskriptet, ändringar som troligen är betingade av de erfarenheter som Stenhammar kunde göra i samband med det första framförandet och repetitionerna inför detta. Framför allt gäller ändringarna hornstämmorna. Stenhammar fann uppenbarligen att horngruppens roll i orkesterklangen blev för dominant, och han strök därför ganska frikostigt i stämmorna. Främst strök han toner eller passager som var dubblerade inom gruppen, vilket får till följd att alla hornen mindre ofta spelar samtidigt. I samband med detta flyttade han vissa insatser mellan stämmorna så att musikerna i stor utsträckning spelar växelvis och därigenom får ökad möjlighet till återhämtning. På några ställen ströks horngruppen helt, t.ex. i sats 1, takt 480–487, där Stenhammar uppenbarligen föredrog en bleckblåsarklang utan inslag av horn.

Vissa horninsatser flyttades till andra instrument. Så t.ex. låg klarinetternas stämmor i sats 2, takt 210–226 ursprungligen i hornen, men Stenhammar valde istället klarinetternas mjukare klang, vilket också gör att trombongruppens insatser kommer att innebära en större klangkontrast. Den största klangliga förändringen genomförde han i sidotemat i sats 1, takt 174–190, där det som nu spelas av diviserade violor och celli ursprungligen låg i horngruppen!

Det finns även ett fåtal andra ställen, där Stenhammar gjort mindre förändringar i instrumentationen och även där i form av en uttunning av klangen.

Även strykningarna och förändringarna är minutiöst väl genomtänkta och tydligt och klart noterade i partituret. Endast på ett par enstaka ställen finns oklarheter som behöver diskuteras.

Trots att denna utgåva helt baserar sig på autografen kan det vara på sin plats med några korta ord om tidigare existerande material till symfonin:

K1 Partitur i avskrift, Stockholms Konserthus. Möjligen är detta det partitur som enligt Bo Wallner (Wilhelm Stenhammar och hans tid, Norstedts, Stockholm 1991, kap. 5) skrevs ut efter orkesterstämmorna (**S1**) inför framförandet i Stockholm 1931. Detta måste göras eftersom Stenhammars autograf var försvunnen och inte hittades förrän partituret var utskrivet. Stenhammars strykningar och övriga ändringar är därför införda i efterhand. På sista sidan står anteckningen ”Corr. 8/1 31 EÅ”. Möjligen står dessa initialer för Edvard Åkerberg, som var trumpetare i Konsertföreningens orkester och därtill dirigent och arrangör.

K2 Partitur i avskrift, Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm, accessionsnummer 1946/723, 206 sidor. Utskrivet av Alfred Rummel, Uppsala 1946. Stenhammars ändringar är inte återgivna i detta partitur.

K3 Partitur i avskrift, Svensk Musik, Stockholm, 205 sidor. Datering okänd. I sats 1 är några av Stenhammars ändringar återgivna, därtill finns en del andra markeringar om reducering än de som tonsättaren gjort i autografen. I de övriga satserna är autografens ursprungliga version återgiven.

S1 Stämmaterial, Stockholms Konserthus. Av allt att döma är det detta material som användes vid uruppförandet. Liksom partitur **K1** är även stämmorna försedda med anteckningen ”Corr. EÅ”, en anteckning som förmodligen gjordes efter utförd korrekturläsning inför verkets nypremiär 1931. Stenhammars ändringar är införda som anteckningar i efterhand.

Detta material har sedan kopierats och funnits tillgängligt som hyresmaterial hos Svensk Musik tillsammans med **K3**. Detta har inneburit att dirigenterna fått ett partitur som stundtals rätt starkt avviker från den version som musikerna har haft i sina stämmor – en mardrömssituation under ett repetitionsarbete.

S2 Stämmaterial, Göteborgs Konserthus. Detta material är troligen utskrivet efter **S1**, enligt uppgift från Konserthusets bibliotek på 1980-talet, då symfonin spelades ett flertal gånger under Neeme Järvis ledning.

Kommentarer

Några generella påpekanden:

- Uppenbara mindre fel har rättats utan särskild kommentar.
- Komplettering av uppenbart felande förtecken, nyansbeteckningar, bågar och artikulationsbeteckningar har gjorts utan särskild markering eller kommentar.
- Stenhammars partituruppställning med hornen mellan klarinetter och fagotter har ändrats till den numera gängse.
- Tremolon i pukstämman är i regel markerade med *tr* och en våglinje i varje takt, även om sammanhanget visar att en lång oavbruten virvel är avsedd. Sådana tremolon har i utgåvan noterats med anvisningen *tr* utsatt endast i första takten och våglinjen utdragen över resten av virveln. Tveksamma ställen har redovisats.
- För diminuendo använder Stenhammar förutom de vanliga beteckningarna *dim*., eller diminuendopil en kombination av båda, där ordet *dim*. är inskrivet i en diminuendopil med stor öppning. Detta senare notationssätt används i sammanhang där uppenbarligen ett stort och snabbt diminuendo är avsett. I utgåvan används kombinationstecknet för mycket korta diminuendon, men där utrymmet tillåter har ordet *dim.* och pilen skrivits efter varandra.
- På något enstaka ställe har Stenhammar även använt motsvarande sätt att notera crescendo med texten *cresc.* inskriven i pilen. Detta notationssätt har dock inte använts i utgåvan, utan de få ställena har redovisats i kommentarerna nedan.
- Repetitionssiffrorna i utgåvan är hämtade från **A**.

Kommentarerna nedan avser Stenhammars autograf (**A**).

Sats 1:

Takt	*Instrument*	*Kommentar*
56	Vle	Accenttecken på 2:a noten saknas. Tillagt i analogi med nästa takt och med övriga stråkstämmor.
173–174	Vc.	Ursprungligen fanns en pizzicatoton i båda stämmorna på 1-a slaget i 174, men den ströks i samband med ominstrumenteringen av följande takter, då Vle och Vc. fick överta det som ursprungligen spelades av horngruppen. Pizzicatot i 173 hänger därmed litet ”i luften” men har ändå behållits i utgåvan.
312–315	Träblås	Drillarna är noterade med nytt tr-tecken och ny våglinje i varje takt, men bågarna och det musikaliska sammanhanget tyder på att Stenhammar avser långa sammanhängande drillar.
372	Cor. I, II	Anvisningen *f marc.* har tagits bort, eftersom den avser en fortsättning, som Stenhammar strukit.
379	Ob. I, II	Första noten är en fjärdedel. Har ändrats till 8-del och 8-delspaus i analogi med Cl. II, III och flera stämmor i 375–376.
395–403	Träblås, Stråkar	Längden på bågarna över drillar och efterslag är oklar. Tidigare i satsen har bågarna alltid slutat på den sista noten i takten (med undantag av Fl. I, II i 382, där bågen går till följande 1-a). Fr.o.m. 395 går blåsarnas bågar alltid över till första noten i följande takt, medan stråkarnas bågar är otydligt markerade. I 395–406 slutar vissa bågar på sista noten, andra ungefär på taktstrecken, medan några går nästan fram till första noten i följande takt. Fr.o.m. 412 går samtliga bågar över till nästa takt.
409	Vc., Cb.	Nyansbeteckningen står strax till höger om 1:a noten. Har flyttats till 2:a taktslaget i analogi med övriga instrument samt i enlighet med nyansernas placering i följande takter.
455	Timp.	Texten *cresc.* är inskriven i crescendopilen.

478–480	Timp.	Varje takt har sitt tr-tecken och sin egen våglinje, men det är rimligt att anta att virveln i 478-479 skall bindas ihop och 480 sättas an på nytt.
553	Vle	Vle. är noterade på ett notsystem i detta avsnitt. På 3:e slaget i 553 står anvisningen *non divisi*, på 1:a slaget i 555 *div.*
605	Cl. II, Fag. I, II	Den ursprungliga anvisningen var *pp ma poco marcato*. I det följande avsnittet har Stenhammar på motsvarande sätt höjt flera nyanser i träblåsarstämmorna en grad.
609	Cl. III	Här har Stenhammar glömt att höja nyansen till *p*, så som han gjort i Cl. II och Fag i 605.
637–638	Cor. III, IV	I slutet av 637 står anvisningen *dim*. inskriven i en diminuendopil, som sträcker sig fram t.o.m. halvnoten i 638. Ordet *dim.* är tydligt struket, men diminuendopilen ser ut att vara intakt. Även i Cor. I, II och alla Fag. fanns ursprungligen ett *dim.* (men ingen pil) i slutet av 637, men det flyttade Stenhammar till 639.
644	Fl., Ob., Cl.	Anvisningen *cresc.* är skriven inuti crescendopilen.
657	Träblås	Anvisningen *ben marc.* är endast utsatt för Fl. I, II och Fag. II, III. Har förts in i alla likartade stämmor.

Sats 2:

56	Vl. II	Återställningstecknet före 2-a noten saknas. Rent formellt skall tonen naturligtvis vara d, men Stenhammar är oftast noga med säkerhetsförteck en i liknande situationer, och även ett diss klingar möjligt här. En jämförelse med parallellstället i 186 bekräftar dock tonden d.
145	Cl. I	A har ett f här, vilket tagits bort i utgåvan. I ursprungsversionen pauserade Cl. i 143–144 och behövde därför en ny startnyans i 145.
149, 151	Cor. V, VI	Beteckningarna *più f* och *ff* tillagda i analogi med Fag 3.
152–156	Vle, Vc.	Fördelningen av toner mellan över- och underspelare är inte helt tydligt angiven.
164–171	Timp.	Här är notationen med långa våglinjer och bindbågar mellan takterna Stenhammars egen, troligen för att därigenom göra klart att virvlarna i 172, 173 och 174 skall sättas an separat.
195	Vc.	I början av takten, som inleder en ny rad i A, finns en båge som går fram till 1:a noten och som ser ut att komma från föregående takt. I 194 finns däremot ingen båge som går över till nästa takt, och det förefaller mest sannolikt i att artikulationen i 194–196 skall vara som i 192–193.
197	Vc.	Halvnot utan efterföljande punkt.
220	Tbn. III	Bågen är tvetydig. Den går från 219 och långt till höger om noten i 220 men inte fram till 221.
226	Cl. II	Denna insats är noterat i Cor. III utan någon anteckning om ändring, men eftersom alla hornens insatser från 210 till 225 är flyttade till klarinetterna förefaller det självklart att även 226 skall flyttas. Takten inleder en ny sida, och det är antagligen därför som Stenhammar glömt att markera den.
237–240	Cor. VI	Två bågar om vardera två takter. Har anpassats till övriga.

Sats 3:

136–137	Vl. I, Vle	Det finns en tunn blyertsbåge över taktstrecket mellan sista noten i 136 och första i 137 i överstämman. Däremot saknas bindbåge mellan f-en i Vl. I
197	Vl. II	Noterade på två system, det ena markerat ”(Die drei ersten Pulte)” och det andra ”(Die Uebrigen)”.
273	Cor. I, II	Har anvisningen *p cresc.*, vilket har anpassats efter övriga stämmor.
303–308	Ob. I, II, III	A har en båge från sista noten i 303 till 1:a noten i 306 och en direkt anslutande ny båge från 1:a noten i 306 till frasens slut i 308.

Sats 4:

58–59	Timp.	Virvlarna i dessa takter är på sedvanligt sätt i detta verk skrivna med var sitt tr-tecken och var sin våglinje. Detta har bibehållits i utgåvan då det kan vara lämpligt med en ny attack i 59.
70–74	Cor. I, III	Här finns några strykningar och omflyttningar av insatser mellan stämmorna, och det är inte helt klart vem som spelar vad. Cor. I och Cor. III har bytt stämmor i 70. Det finns ingen anteckning om att Cor. III skall spela en ton på 1:a slaget i 70, men detta verkar ändå sannolikt om inte figuren i föregående takt skall bli hängande i luften. Vidare saknas anvisning om när Cor. I och III skall återgå till sina ur sprungliga stämmor. I utgåvan sker detta på 4:e slaget i 71, men möjligen avsåg Stenhammar stämbyte ända till 1:a slaget i 74.
72	Cor. V, VI	Legatobåge saknas.
120	Vc., Cb.	Anvisningen *dim.* saknas.
134	Cor. III, IV	Förhållandet att Cor. III och IV har nyansen *p,* när flertalet blåsarstämmor har *mf* och klarinetterna *f* kan tyckas besynnerligt men är troligen högst avsiktligt. Troligen ville inte Stenhammar konkurrera ut klangen av de låga klarinetterna med för stark horninblandning.
146	Vl. I	Ordet *poco* är inskrivet i crescendopilen.
163–168	Cl. III, Fag. I, II	Dessa stämmor ersätter strukna horninsatser och är endast antydda i partituret med en halvnot i början av takt 163 och 167 och en avslutande åttondel i 165 och 168. I 159–161 är dock motsvarande stämmor helt utskrivna, och dessa tre takter ger därmed mönstret även för 163–168.
171	Cor. V, VI.	I autografen finns det även en punkterad 4-delsnot med efterföljande 8-delspaus i första halvan av takten (noterat a+a1). Den har tagits bort i utgåvan, eftersom den med all sannolikhet borde varit struken i likhet med övriga horn, som ursprungligen också spelade här. Tonen i andra halvan av takten är markerad *ff* med blyerts, vilket måste innebära att insatsen skall börja här.
187	Vl. I	Ordet *molto* är halvt inskrivet i diminuendopilen. Menar Stenhammar piano molto följt av ett diminuendo eller ett piano, följt av ett diminuendo molto?
242–143	Timp.	Se kommentar till 58–59.